

İstanbul Kent Konseyi

Hayvan Hakları Çalışma Grubu Raporu

İstanbul Kent Konseyi Hayvan Hakları Çalışma Grubu olarak İBB Muhtarlıklar ve Gıda Daire Başkanlığı ile yaptığımız toplantı sonucunda; aciliyetle atılacak bazı adımların, İstanbullu sokak hayvanlarının yaşamlarını kolaylaştıracağına eminiz.

Atılacak bu adımlar, hak ihlallerini asgari seviyeye indirirken, İstanbullu sokak hayvanlarının ihtiyaç duydukları tedavi/rehabilitasyon hizmetlerine daha hızlı ve daha kaliteli şekilde ulaşmalarını sağlayacaktır. Bu bağlamda, İBB Veteriner Hizmetleri Müdürlüğü'nün faaliyetleri hakkındaki ilk raporumuzda söz ettiğimiz eksikliklerin giderilmesi için öncelikli ihtiyaçları belirtmek isteriz.

1- Alo 153 'e, hasta/yaralı hayvanların ihbarı için ulaşımın kolaylaştırılması,

153 numaralı Beyazmasa hattı nihayetinde yaralı/kazalı hayvanlar için de “112 ACİL” gibi kullanılabilirdir. Mevcut durumda ise 153 numaralı hat bu ihbarlar için çok hantal kalmaktadır. Bu hattan İBB Veteriner Hizmetleri birimine ulaşana kadar geçen sürede yaralı/kazalı hayvanlar hayatını kaybetmektedir. Yaşam hakkı her canlı için kutsaldır. Buradan hareketle; yüzlerce İstanbullu sokak hayvanının hayatını kurtarmak için 153 numaralı hattaki ilk seçeneğin **TEK TUŞLA** İBB Veteriner Hizmetleri birimi olmasını talep etmekteyiz.

2- İlçe belediyeleri ile devam eden protokolÜN iptali/değiştirilmesi,

5199 sayılı HKK'nun 6.maddesi,“*Sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların en hızlı şekilde yerel yönetimlerce kurulan veya izin verilen hayvan bakımevlerine götürülmesi zorunludur. Bu hayvanların öncelikle söz konusu merkezlerde oluşturulacak müşahede yerlerinde tutulması sağlanır. Müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılanan ve rehabilite edilen hayvanların kaydedildikten sonra öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.*” şeklinde hükme bağlanmıştır.

İBB Veteriner Hizmetleri Müdürlüğü'nün ilçe belediyeleri ile yaptığı protokol ise, hem yukarıdaki kanun maddesinin ilçe belediyeleri tarafından ihlaline hem de faaliyetlerini yavaşlatmasına/durdurmasına sebep olmuştur. Faaliyetlerini durduran/yavaşlatan ilçe belediyeleri hakkında Tarım ve Orman Bakanlığı il müdürlüklerine yaptığımız şikayetlerde, belediyelerin yegâne savunmaları bu protokol olmaktadır.

Ayrıca, bakımevi olmayan ilçe belediyeleri, ilçe merkezlerinden topladıkları hayvanları bu protokole dayanarak “**İBB RM'lerine götürüyoruz**” gerekçesi ile ilçe dışındaki ormanlık ve çöplük alanlara atıp ölmelerine sebep olmaktadır. İlçe belediyelerinin özellikle kısırlaştırma ve basit tedavi sebebi ile İBB RM birimlerini kullanması önlenmelidir.

Yukarıda bahsettiğimiz sebeplerle ve 5199 sayılı HKK'nun 6.maddesi gereğince adı anılan protokol'ün iptali veya asgari hizmet şekline dönüştürülmesi elzemdir.

3- Yasak ırk tanımlama (Kinoloji),

5199 sayılı HKK'nun 14(1) maddesi **MAALESEF Kİ**; “*Pitbull Terrier, Japanese Tosa gibi tehlike arz eden hayvanları üretmek; sahiplendirilmesini, ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapmak; takas etmek, sergilemek ve hediye etmek*” şeklinde Hükme bağlanmıştır. Ancak **Pitbull Terrier** ile birbirine şekilen benzerlik gösteren özellikle **American Staffordshire** ırkı da belediyeler tarafından “**Yasak ırk**” olarak değerlendirilerek el konulmakta ve ömür boyu hapse mahkum edilmektedir. Oysa ki **American Staffordshire** yasak ırk değildir. İBB Muhtarlıklar ve Gıda Dairesi ile yaptığımız toplantıda yasak ırk tespitinin İBB Veteriner Hizmetleri Müdürlüğü bünyesinde kurulan komisyon tarafından yapıldığı belirtilmiştir.

Bu konuda çözümsel öneride bulunabilmemiz için adı anılan komisyonun ırk tespiti yaparken başvurduğu kriterlerin ve bilimsel yaklaşımın çalışma grubumuzla paylaşılmasını talep etmekteyiz.

4- Hayvan hastaneleri kurulması,

5199 sayılı HKK'nun 4(j) maddesi; “*Yerel yönetimlerin, gönüllü kuruluşlarla işbirliği içerisinde, sahihsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması için hayvan bakımevleri ve hastaneler kurarak onların bakımlarını ve tedavilerini sağlamaları ve eğitim çalışmalarını yapmaları esastır.*” şeklinde hükme bağlanmıştır.

Bu bağlamda, İstanbullu sokak hayvanlarının hak ettiği kaliteli ve ücretsiz tedavi hizmetini alabilmeleri için yukarıdaki kanun maddesine istinaden “**Hayvan hastaneleri**” kurulması elzemdir.

5- Sokaklarda ve barmaklardaki hayvanlara verilen mamaların kalitesinin gözden geçirilmesi ve çeşitlendirilmesi.

Yaptığımız toplantıda gündeme getirdiğimiz üzere, İBB Veteriner Hizmetleri Müdürlüğü'nün verdiği mamalar hayvanlar tarafından yenmemektedir. Mama analizinin, satın alım gerçekleşikten sonra **RASTGELE bir paket seçilerek** İBB tarafından yapılması; mamanın içeriğinin ve aromasının hayvanlar tarafından tercih edilen şekilde değiştirilmesi gerekmektedir.

İBB Veteriner Hizmetleri Müdürü Sn. M.Nuri COŞKUN'un da teyit ettiği üzere, bakımevlerinde ve haricinde yaşayan İstanbullu sokak hayvanlarına **tek çeşit mama** verilmektedir. Oysa ki kronik hastalıklar sebebiyle bakımevlerinde bulunan hayvanların özel diyet mamalarla beslenmesi **hayati şarttır**. Ek olarak, kısırlaştırılmış hayvanlara da “**Kısırlaştırılmış hayvan maması**” verilmesi gerekmektedir.

İBB Veteriner Hizmetleri Müdürlüğü tarafından mama çeşitliliğinin sağlanması, kurum bütçesine ek maliyet getirmeyecek, mevcut alım miktarı içinde çeşitlendirme yapılması yeterli olacaktır.

6- Toplama araçlarının hasta/yaralı hayvanların konforlu şekilde ve hızlıca nakline uyumlu hale getirilmesi,

İBB Veteriner Hizmetleri Müdürlüğü'nün saha ekipleri, gerek mecburiyetten gerekse araç eksikliğinden ötürü yaralı/hasta hayvan ihbarlarında uzak noktalardaki 1'den fazla hayvana müdahale etmektedir. Bu sebeple, ilk alınan hayvan, diğer ihbarların da değerlendirilmesini beklemek zorunda kalmakta ve bu da gerekli acil müdahalenin yapılamamasına sebep olmaktadır. Bu araç ve personel yetersizliği, yaralı/kazalı hayvanların acı içinde ölmelerine yol açmaktadır.

5199 sayılı HKK'nun 20(c) maddesi *“Eziyet edilmeden toplanılacak veya toplattırılacak sahihsiz hayvanlar, nakliye araçlarında kafesler içerisinde geçici bakımevlerine kısırlaştırılıp ve aşılatıldıktan sonra tekrar geri bırakılmaları için nakledilir. Toplanan hayvanların nakil esnasında herhangi bir zarar görmemesi için tüm önlemler alınır.”* şeklinde hükme bağlanmıştır.

Yukarıda bahsi geçen sebepler ve ilgili kanun maddesince İBB Veteriner Hizmetleri Müdürlüğü'nün bünyesindeki toplama ekibi ve araçlarının hem sayı hem de konfor anlamında iyileştirilmesi için gerekli önlemlerin alınması elzemdir.

7- 39 ilçe bazında gönüllü haritası çıkarılması; hayvana müdahalede gönüllü ile işbirliği yapılması,

Aslında gönüllüler, belediyelerin maaşsız işçileri gibi faaliyet göstermektedirler. 5199 sayılı HKK'nda sokak hayvanlarıyla ilgili faaliyetler belediyelerin görev tanımı içindedir. Ancak, gerek mevzuattaki eksiklikler, gerekse belediyelerin görev ihmâli sebebiyle, gönüllüler tüm imkânsızlıklarına rağmen birçok belediyeden daha fazla yük taşımaktadırlar. Belediyeler özellikle İstanbullu sokak hayvanlarının beslenmesi konusundaki görev ihmallerini “Yetersizlik” olarak gerekçelendirmektedir. Oysa ki birçok gönüllü, belediyelerin besleme yapmadığı bölgelerde dahî aktif besleme yapmakta ve belediyelerin kendileri ile işbirliği yapmamasından şikâyetçidir. Covid-19 sürecinde de şahit olduğu üzere, tüm ülkede olduğu gibi, İstanbullu sokak hayvanları da besleme yapan gönüllüler sayesinde hayatta kaldılar.

Buradan hareketle, 5199 Sayılı HKK Yönetmeliği'nin "**Bölge ve mahallerindeki, özellikle köpekler ve kediler olmak üzere, sahihsiz hayvanların bakımları, aşılarının yapılması, işaretlenmesi ve kayıtlarının tutulmasının sağlanması, kısırlaştırılması, alındığı ortama geri bırakılması ve sahiplendirilmelerinin yapılması için hayvan geçici bakımevlerine gönderilmesi gibi yapılan tüm faaliyetlerde yerel hayvan koruma görevlileri ve gönüllü kuruluşlar ile belediye veteriner hekimlerinin koordinasyonunun sağlanmasıyla,**" şeklinde hükme bağlanan 7(ç) maddesi gereği, İBB Veteriner Hizmetleri Müdürlüğü tarafından 39 ilçede gönüllü haritası çıkartılması; hem hayvana müdahalede hem de besleme faaliyetlerinde tespit edilen gönüllülerin sürece aktif olarak dahil edilmesi; iş yükünü hafifletecek, hizmetin kalitesini yükseltecek, kurumsal şeffaflık ve güvenilirlik sağlayacaktır.

8- Sahipli hayvanların kayıt altına alınması için İBB tarafından ilgeninde duyuru yapılması

Gönüllüler tarafından tedavi/kısırlaştırma amacıyla İBB'ye ait bakımevlerine götürülen/gönderilen İstanbul sokak hayvanları bir çok zaman alındığı bölgeye bırakılmamakta veya ilgili gönüllüye teslim edilmesi için **sahiplenme şartı** getirilmektedir. İBB Veteriner Hizmetleri Müdürlüğü, itiraz ettiğimiz bu uygulamaya temel olarak "**Sahipli hayvan olma ihtimali ile hizmetin suistimal edilmesi**"ni sebep göstermektedir. Oysa ki bu suistimal ihtimali sayısal olarak yok denecek kadar azdır. Zira, İstanbul sokak hayvanları için hassasiyetle faaliyet gösteren tüm gönüllüler, belediye bakımevlerinin sahipli hayvana hizmet vermediğini çok iyi bilmektedir.

5199 sayılı HKK'nun 17.maddesi; "**Yerel yönetimler, ev ve süs hayvanları ile sahihsiz hayvanların kayıt altına alınması ile ilgili işlemleri yapmakla yükümlüdürler**" şeklinde ve 5199 sayılı HKK Yönetmeliği'nin 7.maddesi ise; "***Ev ve süs hayvanları ve kontrollü hayvanların, Ek-1 deki Sahipli Hayvan Kayıt Defterine kayıtlarının yapılmasıyla ilgili hususlarda gerekli tedbirleri alır***" şeklinde **hükme** bağlanmıştır.

İBB Veteriner Hizmetleri Müdürlüğü tarafından öne sürülen bu suistimal ihtimalini önlemek ve sahipli hayvan haritası oluşturmak için; yukarıda bahsettiğimiz kanun maddeleri gereği İstanbul genelinde çağrı yapılması ve sahipli hayvanların kayıt altına alınması sağlanmalıdır.

9- Sahipli hayvan mezarlığı oluşturulması

Önceki senelerde sahipli hayvan mezarlığı olarak kullanılan Aydınli hayvan mezarlığı kapatılmış ve üzerine hâl tesisi inşa edilmiştir. Mevcut durumda ise hayvan sahiplerinin defin için müracaatında İBB Veteriner Hizmetleri Müdürlüğü hayvanları sahiplerinden teslim alıp toplu gömü

yapmaktadır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından sahipli hayvan mezarlığı için uygun alan bulunması ve ivedilikle kullanıma açılması beklenmektedir.

Yukarıda başlıkların tamamı İstanbullu sokak hayvanları için hayati önem ve aciliyet arz etmektedir.21.yüzyılın İstanbul'una yaraşır bir belediyeçilik anlayışı tüm canlılara eşit hizmet götürmekle sağlanacaktır.

Bu nadide şehirde yaşayan her sokak hayvanının **İSTANBULLU olduğu gerçeği** ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nden bu ihtiyaçların ivedilikle hayata geçirilmesini; ayrıca İBB Muhtarlıklar ve Gıda Daire Başkanlığı ile **Çözüm odaklı toplantılarımızın** devam etmesini arz ve talep ederiz.

İstanbul Kent Konseyi Hayvan Hakları Çalışma Grubu adına

Barış ŞENGÜN

Moderatör